

اهمیت دو واژه حکم و علم در دوره نوجوانی

مهمترین موضوعی که در دوران نوجوانی باید شکل بگیرد در دو واژه حکم و علم نهفته است.

مهمترین موضوعی که در دوران نوجوانی باید شکل بگیرد در دو واژه حکم و علم نهفته است. این دوره، دوره رسیدن به شناخت است البته شناختی که بتوان در لحظه لحظه زندگی از آن استفاده کرد. کلمه علم به معنای شناخت و معرفت است و در کلمه حکم این معنا نهفته است که امکان به کار بستن آن علم مهیا می شود.

به گزارش ایگنا از قزوین، الهه بهرامی، کارشناسی ارشد روان شناسی و فعال قرآنی در یادداشتی به اهمیت نقش خانواده در چالش های دوره نوجوانی پرداخته است که مشروح این نوشتار را در ادامه می خوانیم:

نوجوانی واژه ای است که با خود دنیایی از ابهام، نگرانی، تغییر و دوراهی ها را به یاد والدین می آورد. گویا ذهن آن ها از واژه نوجوانی گریزان است و به یاد این می افتند که چه روزگار پرچالشی داشتند و کاسه ای بر دست می گرفتند به نام چه کنم چه کنم؟

می توان گفت دلیل واضح برای ترس ها، نگرانی ها و چالش های خانواده ها این است که هنوز در نگاه خود نوجوان خود را در دوره کودکی می بینند. کودکی مطیع و سر به راه که با کمترین سختی می توانستند او را مجاب کند که رفتاری را انجام بدهد یا رفتاری را ترک کند و در تعامل با کودک دست برتر والدین بودند و احاطه ای بر آن ها داشتند ولی با ورود به دنیای نوجوانی در همان ابتدا با سؤالاتی که نشان از تعجب شدید آن ها دارد او را موجودی می نامند به نام نوجوان که گویا از زمین تا آسمان عوض شده است.

والد نوجوان می گوید تا مدتی قبل هر وقت پیشنهاد میهمانی یا مسافرت می شد نفر اول داوطلب برای حاضر شدن او بود، ولی مدتی است همراهی با خانواده ندارد چرا اینقدر عوض شده؟ مشاور نوجوان پاسخ می دهد طبیعی است.

والد نوجوان می گوید یعنی ما به او می گوئیم برای مهمانی همراه ما بیاید و لجبازی می کند ولی به محض اینکه دوستش زنگ می زند و می گوید با هم بیرون بریم، هنوز مکالمه اش تمام نشده می خواهد سریع همراه دوستانش شود، این تضاد نیست؟ مشاور نوجوان پاسخ می دهد بله تضاد است، ولی طبیعی است. آیا تضاد رفتاری نوجوانان طبیعی است؟

والد نوجوان می گوید یعنی تضاد داشتن طبیعی است؟ بچه من پر از شور و نشاط بود ولی مدتی است از اتاقش بیرون نمی آید و در نهایت شاید کمی جواب کوتاه تلگرافی بدهد، دکتر باور کنید مرخص شده درسته؟ مشاور نوجوان پاسخ می دهد خیر مرخص نیست و طبیعی است.

والد نوجوان در حالی که خشمگین است و چهره بر افروخته دارد می گوید مثل اینکه همه چیز از نظر شما طبیعی است!

من می گویم بله واقعاً طبیعی است. دلیل استرس و به هم ریختگی والدین این است که با نشانه ها و پیامدهای سن بلوغ مواجهه درست ندارند. آشنا نبودن با نشانه ها و پیامدهای بلوغ والدین را دچار تنش می کند و عدم آشنایی سبب می شود که وارد فاز و چرخه ای بشوند که هرچه بیشتر ادامه پیدا می کند؛ نوجوان و والدین را وارد واکنش های اشتباه می کند و نام این چرخه، تفسیر معیوب است.

با مشاهده نشانه ها و رفتارهای جدید نوجوان و آزمون و خطای والدین و موفق نشدن آن ها، والدین شروع به تعبیر و تفسیرهای اشتباه می کنند و در گلایه به دیگران از این جملات استفاده کنند که دخترم از دست رفت یا بچه ام نمازش ترک نمی شد حالا دیگر یک بار هم نمی خواند؛ فرزندم بی ادب شده و فقط حاضر جوابی می کند ما که اصلاً از این بی احترامی ها نداشتیم... توی اتاقش معلوم نیست چه کار می کند، نکند با کسی که حرف می زند دوست خوبی نباشد؟

در این چرخه معیوب هم والدین و هم نوجوان به دلیل واکنش های هیجانی اشتباه از هم دور می شوند و رابطه سالم که منجر به رشد شود و سبب شود که نوجوان دوره گذر خود از کودکی به نوجوانی را به بهترین شکل طی کند محقق نمی شود.

برندگی این تیغ را بعضی از خانواده ها که نوجوان دارند حس کرده اند. آسبایی که نه تنها اطرافیان نوجوان را درگیر می کند بلکه شکل گیری هویت نوجوانان آن ها را هم دچار تزلزل می کند و نوجوان انواع هویت نامطلوب همانند هویت شکل نگرفته یا هویت ضبط شده یا هویت سرگشته پیدا کند که این هویت های معیوب ادامه سال های زندگی او را تحت تأثیر شدید قرار می دهد.

راهکاری که بتوان براساس آن به سلامت این دوران حساس را طی کرد خداوندی است که خالق انسان است و برای هر دوره ای از زندگی انسان رهنمود مناسب آن دوره را به انسان آموخته است. در سوره قصص آیه ۱۴ خداوند می فرماید: «وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَاسْتَوَىٰ آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ» و هنگامی که (موسی) نیرومند و کامل شد، حکمت و دانش به او دادیم و این گونه نیکوکاران را جزا می دهیم. در این آیه خداوند در مورد حضرت موسی(ع) می فرماید وقتی که ایشان بلوغش کامل شد و به اعتدال در رشد رسید توانمندی هایی را به او عطا می کنیم: حکم و علم.

مهمترین موضوعی که در دوران نوجوانی باید شکل بگیرد در دو واژه حکم و علم نهفته است. این دوره، دوره رسیدن به شناخت است، البته شناخت کاربردی؛ شناختی که بتوان در لحظه لحظه زندگی از آن استفاده کرد. کلمه علم به معنای شناخت و معرفتی است که نورانیت برای انسان به ارمغان بیاورد نه فقط دنیایی از اطلاعات و داده به نوجوان بدهد.

در کلمه حکم این معنا نهفته است که امکان به کار بستن آن علم مهیا می شود. دوره ای با شکوه، که نوجوان از علم و حکم بهره مند می شود و در انتها رفتار و اعمال محسنانه یعنی سراسر از زیبایی از او مشاهده می کنیم. دوره ای که خروجی آن هنر رفتار کردن به حُسن و زیبایی و نیکویی است.

دوران نوجوانی سرشار از نشانه هایی است که به ظاهر و درک اشتباه ما از این ها تعبیر و تفسیر به تضاد می شود نه تنها تضاد نیست بلکه هر کدام زمینه ساز توانمندی هایی است که اگر در مسیر درست قرار بگیرد و شکوفا بشود، فرد را به تکامل می رساند و نه تنها در طی مسیر بلوغ دیگر باعث نگرانی ها و تنش ها نمی شود بلکه باعث شگفتی از منظر دیگر می شود که چطور کودکی بعد از گذر این دوره به جوانی بالغ با ویژگی های برجسته تبدیل می شود.